

Жмайлова О.Г.
кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Жмайлов В.М.
кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики та АГД
Сумський національний аграрний університет м. Суми, Україна

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Так, в публікаціях на згадану тематику [3, с.59] відмічається, що Україна на сьогодні посідає 75 місце у загальному рейтингу за індексом конкурентоспроможності. Однак, оцінка і рейтинг нашої країни за складовими цього індексу істотно варіюють. Підтвердженням є низькі позиції (100–113) у загальному рейтингу за обсягами рівня розвитку трансферу технологій, масштабами охоплення навчальних закладів і державних установ Інтернетом, конкуренцією між Інтернет провайдером, що значно ослаблює інтенсивність розповсюдження новітніх комунікаційних технологій і виступає гальмуючим чинником розвитку інноваційної сфери. Не високий рейтинг (80–90 позиції) має також Україна за розповсюдженням ліцензування зарубіжних технологій, що підвищує залежність її економіки від імпорту нових технологій, тоді як на експорт йде продукція з відносно невисокою часткою доданої вартості; за сприйнятливістю підприємств до технологічних нововведень, державними закупівлями прогресивних технологічних продуктів та готовністю економіки України до сприйняття інновацій, говорять про недостатню підтримку з боку держави розвитку інноваційних процесів, т. ін.

Все вище викладене дає можливість стверджувати, що розвиток інформаційних процесів у суспільному виробництві пов'язаний з вирішенням багатьох проблем. Це проблеми індивідуального характеру ІТ– виробництва, ефективності інформаційних технологій у бізнесі, управлінні, проблеми ефективності досліджень у галузі інформаційних технологій, ІТ– освіти та ін.

Незважаючи на те, що ці проблеми досить широко розглянуті в працях вчених [2,4,5], питання значимості, специфіки і забезпеченості ІТ– технологіями залишаються не достатньо вивченими і потребують подальшого дослідження у відповідності до українських реалій.

Наразі використання інформаційних продуктів на підприємствах значно зросло і охоплює всі сфери їх діяльності [4, 5]. Тож дослідження умов створення інформаційних продуктів, трансформації програмного забезпечення у прозорий об'єкт, продукт інженерної розробки та індустріального виробництва, як чинника інноваційного розвитку та конкурентоспроможності підприємства, залишається актуальним питанням сьогодення.

Для багатьох підприємств головним напрямом оптимізації діяльності є самостійне створення електронних інформаційних продуктів. До таких підприємств відносяться малі підприємства, що не в змозі оплатити великі витрати на придбання нового електронного інформаційного продукту та підприємства з вузькою сферою діяльності, яка не описується жодною з програм. Досить проблематично це також і для підприємств, що широко диверсифікують свою діяльність, яка не може бути охоплена жодною з програм, а придбання одразу декількох програмних продуктів коштує занадто дорого для підприємства. У таких ситуаціях керівництво підприємства приймає рішення про створення електронних інформаційних продуктів всередині підприємства.

Проблема скорочення витрат на створення нових інформаційних продуктів також залишається нагальною на сучасному етапі інноваційного розвитку підприємств. Це може бути досягнуто за умови зміни підходів до вирішення цієї задачі. Саме тому новою вимогою при створенні інформаційного продукту має бути лаконічність, можливість реконструкції. Необхідна формалізація внутрішніх і зовнішніх зв'язків для все більшої індустріалізації, масовості, простоти, здешевлення, підвищення якості інформаційних процесів. Натомість, ефективність інформаційних технологій може знижуватись через складність супроводу, внаслідок чого зростає залежність споживача від фірми-виробника продукту, що буває вкрай небажано у виробничому процесі, особливо при їх географічній віддаленості один від одного. Ця залежність породжує подорожчання, знижує корисність інформаційних технологій.

В даний час постала проблема втілення програмних продуктів у бізнес. Ця проблема полягає в тому, що при побудові нової інформаційної системи укладач має чітко представляти потреби клієнта і тонко реагувати на їх зміни. Розглянемо більш детально недоліки і переваги різних типів інформаційних систем. Для автоматизованої системи керування підприємством (АСКП) характерними недоліками є тверда взаємозалежність керування й обробки даних, тенденція до перетворення задач обробки даних з інструмента керування на самоціль, висока вартість розробки, експлуатації і супроводу, значний обсяг одноразових витрат. До основних переваг цієї системи відносяться комплексне рішення проблем керування й обробки даних, взаємне ув'язування функцій керування, розвинені можливості обробки даних.

Автоматизовані робочі місця (АРМ) мають наступні недоліки: неможливість одержання повної картини стану об'єкта керування, дублювання АРМів один одним, неможливість об'єднання АРМів в АСКП, недостатня гнучкість керування. У той же час, АРМам властиві локальна гнучкість, облік людського фактора в керуванні, відносно невисока вартість, поступова автоматизація, розподіл витрат за часом і підрозділами.

Автоматизовані робочі місця (АРМ) мають наступні недоліки: неможливість одержання повної картини стану об'єкта керування, дублювання АРМів один одним, неможливість об'єднання АРМів в АСКП, недостатня гнучкість керування. У той же час, АРМам властиві локальна гнучкість, облік людського фактора в керуванні, відносно невисока вартість, поступова автоматизація, розподіл витрат за часом і підрозділами.

Серед недоліків системи автоматизації документообігу (САД) є відсутність явного зв'язку між застосуванням системи й ефективністю керування. Основними перевагами є відсутність обмеження розвитку «ручної» системи керування, мінімум витрат, зручність у керуванні. Системи обробки даних для багаторівневого керування територіально розподіленим підприємством (СОД КТРП) відрізняються від вище описаних тим, що в ній у керуванні й обробці даних виділені незмінні частини, між якими встановлено відповідність. Між особливостями (варіаціями) керування й обробки даних встановлено гнучкий зв'язок. Рутинна і творча складові керування відділені одна від одної. Апарат керування може досвідченим шляхом оптимізувати керування на самоціль, висока вартість розробки, експлуатації і супроводу, значний обсяг одноразових витрат. До основних переваг цієї системи відносяться комплексне рішення проблем керування й обробки даних, взаємне ув'язування функцій керування, розвинені можливості обробки даних.

Як бачимо, задача розвитку логічних основ інформатики за впливом на бізнес за своїми масштабами і складністю має міжгалузеве, національне значення. Удосконалення логічного фундаменту зробить інноваційні процеси у сфері інформаційних технологій більш прозорими і передбачуваними і збільшить їх інвестиційну привабливість. При цьому виникає необхідність вирішення проблеми із створенням технології, що знижує витрати на постійні переробки конструкцій і оптимізацію архітектури. У будь-якому випадку це повинні бути легко відокремлювані одна від одної частини, що вбудовуються, і компоненти, що набудовуються.

Для того, щоб підвищити ефективність ІТ- утворення, необхідно більше уваги приділити визначенню архітектури програм. Той, кого навчають, на інтуїтивному рівні має розуміти неформалізовані процеси, тому що часто передача досвіду від дійсно талановитого вчителя в галузі інформаційних технологій до учня формується методом проб і помилок. У такий спосіб скорочуватимуться проблеми, пов'язані з масовою підготовкою фахівців, здатних проектувати і конструювати великі складні системи, реалізуючи інноваційні процеси у цій сфері. Громадські і державні організації мають надати всі умови для відпрацювання перспективних продуктів і технологій. Вищі навчальні заклади і науково-дослідні установи з їх розмаїтістю ресурсів можуть бути учасниками вирішення цієї комплексної проблеми.

Таким чином, створення на підприємствах умов для застосування кращих програмних продуктів на базі сучасних інформаційних систем дозволить зробити управління ефективним, а модель розвитку – інноваційною та конкурентоспроможною.

Список використаних джерел:

1. Коуберн А. Люди как нелинейные и наиболее важные компоненты в создании программного обеспечения [Текст] /А. Коуберн // Технология Клиент-Сервер, № 3, 2008.
2. Лизун А. «ІТ-предприятие». Автоматизация без компромиссов [Текст] /А. Лизун //Computerworld. – 2005. – №48(525). – 5 декабря. – С. 25 113

3. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір [Текст]: Колективна монографія/ За ред. Є.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень, 2006. – 316 с.
4. Сазонець О.М. Сфера та рівні застосування інформаційних систем на підприємств [Текст] /О.М.Сазонець // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Вип. 189. Т III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – С.920-930.
5. Щедрин А. Н. Электронные информационные ресурсы в информационной экономике [Текст]: Монография /НАН Украины. Институт экономики промышленности. – Донецк, 2003. – 232 с.

Жмайлова, О.Г. Роль інформаційних технологій у забезпеченні інноваційного розвитку та конкурентоспроможності підприємств [Текст] / О.Г. Жмайлова, В.М. Жмайлов // Проблеми сучасної економіки : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 грудня 2013 р.). у 4-х ч. – Донецьк : СІЕУ, 2013.- Ч. 4 – С. 111-114.